

DZIEŃ BYDGOSKI

BEZPARTYJNE PISMO CODZIENNE

Ozajęjszy
numer liczy: **10 str.**

Redaktor przyjmuje
odpisy od godz. 10-12 w por.

Kopisów redakcja nie zwraca

Redaktor naczelny i Wydawca: Dr. Adam Brzeg

Redakcja Administracja: Mostowa 6, Tel. 22-18

Konto czekowe P. K. O. Nr. 157.31

Tel. Redakcji Administracji 22-18

Cena numeru
w Bydgoszczy
i na prowincji **gr 20**

Oddziały: Gdańsk, Stadtgraben 8, telefon 214-24 — Gdynia ul. 10 lutego tel. 15-44 — Grudziądz, Staro-Rynkowa 5, tel. 442

Rok II.

Bydgoszcz, czwartek 19 listopada 1931

Nr. 267

Gdy Liga Narodów radzi w Mandżurji biją się na dobre

Paryż, 18. 11. (PAT). Trudno przewidzieć, CZEM SIĘ ZAKOŃCZY OBECNA SESJA RADY LIGI NARODÓW. Sytuacja jest w wysokim stopniu skomplikowana nie tylko z racji nieprzejednanego stanowiska zajętego przez strony zainteresowane, lecz i z tego powodu, że według obiegających koła zainteresowane pogłosek, wśród samych członków Rady Ligi panują wielkie rozbieżności w zapatrywaniach na konflikt chińsko-japoński.

Japonja posiada wśród nich wielu zwolenników. Uważają oni ją za strażniczkę porządku w przeciwieństwie do anarchji, panującej w Chinach. Zwolennicy Japonji zaznaczają, że traktaty, zawarte przez nią z Chinami, dają jej zasadnicze prawo do przedsięwzięcia potrzebnych środków dla obrony swych obywateli oraz obrony swych interesów w Mandżurji.

Silna koncentracja wojsk japońskich pod Mukdenem

Moskwa, 18. 11. (PAT). Donoszą z Szanghaju, że z Korei przerzucono na teren Mandżurji oddziały wojsk japońskich w sile około 10.000 ludzi. Oddziały te skierowane zostały w stronę Mukdena.

Prasa sowiecka podaje ze źródeł chińskich, że Japończycy zmobilizowali na Korei 5000 osób dla robót przy budowie nowej kolei, mającej połączyć Kirin z Dajrenem. Budowę tej linii przeprowadzają w forsownym tempie japońskie oddziały techniczne.

Chińczycy atakują

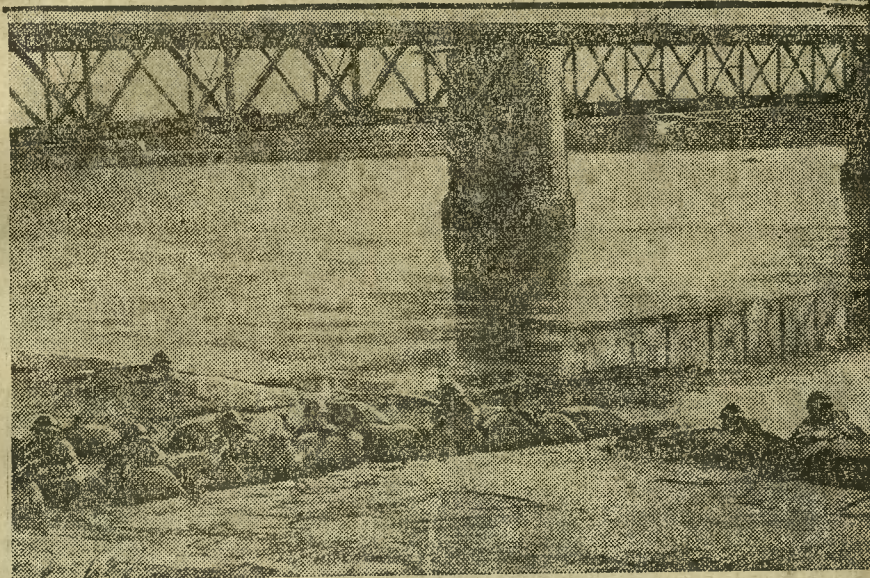
Tokio, 18. 11. (PAT). Według oficjalnych wiadomości, otrzymanych przez ministerstwo wojny, większość wojsk generała Maa Czang-Szena znajduje się obecnie w odległości mniejszej, niż 10 mil od Tah-Sing. Kawalerja generała Maa Czang-Szena zagraża prawemu skrzydłu wojsk japońskich.

Kawalerja chińska zaatakowała wczoraj Japończyków koło Sung-Hua-Yuan, lecz atak

został odparty. Japończycy stracili 10 ludzi.

Moskwa, 18. 11. (PAT). Według doniesień prasy sowieckiej, Japończycy skoncentrowali na odcinku Ciczkar jedną brygadę piechoty,

2 pułki kawalerji, 30 armat polowych, 2 działa ciężkie i znaczny oddział awjacji. Ogółem siły japońskie wynoszą na tym odcinku 30.000 ludzi.

Sytuacja w Mandżurji przybiera coraz ostrzejszą formę. Wypadki, zaczynają rozgrywać z wzrastającą szybkością, tak, iż zmusiły nawet Ligę Narodów do jaknajstrzejszego wystąpienia. Najbliższe dni przyniosą zapewne rozstrzygnięcie w sprawie zatargu zbrojnego w Mandżurji. . . . na lewo cesarz Pu Yi, ostatni władca Chin, którego Japończycy obwołali cesarzem Mandżurji. Powyżej most kolejowy na rzece Nonni, dookoła którego wojska chińskie i japońskie przez kilka dni staczały ostrą walkę.

Gen. Maa cofa się?

(o) Londyn, 18. 11. (Tel. wł.). Według doniesień z Szanghaju rząd nankiński otrzymał od gen. Maa telegram, iż armja jego jest bez amunicji, i o ile rząd nankiński natychmiast nie zainteresuje, armja gen. Maa zmuszona będzie opuścić Ciczkar i poddać się

Japończykom.

W ostatniej chwili nadeszły wiadomości, że GEN. MAA PRZYJAŁ ULTYMATUM JAPONSKIE I ZARZĄDZIŁ ODWRÓT W KIERUNKU RZECI NONNI.

Strajk tramwajów wybuchł wczoraj w Warszawie

Groźny zatarg zlikwidowało Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej

(o) Warszawa, 18. 11. (Tel. wł.). Wczoraj od rana wybuchł w Warszawie strajk tramwajów i autobusów na tle ekonomicznym. Elementy komunistyczne próbują, jak zwykle, wykorzystać strajk dla swych celów i wnieść zamęt. Dzisiaj zapadnie decyzja, czy strajk rozszerzy się na pracowników wodociągów i gazowni.

Warszawa, 18. 11. (PAT). Związek pracowników tramwajowych w Warszawie wystąpił

pił onegdaj z żądaniem zmiany zasad wynagrodzenia. Wbrew obowiązującej umowie, zawartej między magistratem i związkami w r. 1926, związek pracowników tramwajowych żądał jako minimum płacy wynagrodzenia z miesiąca lipca. Magistrat ze swej strony w czasie pertraktacji zaproponował, aby do czasu ustalenia nowej umowy w sprawie uposażeń, co ma nastąpić w ciągu trzech tygodni ustalono płace w normach przyjętych z wrześ-

nia b. r., a więc na nie potrącenia zniżki wskaźnika statystycznego za miesiące październik i listopad. Przedstawiciele związku odrzucili tę propozycję, podtrzymując swe żądania poprzednie i **PROKLAMOWALI STRAJK TRAMWAJÓW I AUTOBUSÓW W STOLICY NA DZIEŃ WCZORAJSZY.** W dniu wczorajszym tramwaje i autobusy nie wyruszyły na miasto z remiz.

Warszawa, 18. 11. (PAT). W dn. 17 bm. w związku z zatargiem w tramwajach miejskich na skutek zarządzenia p. ministra pracy i op. społ. dr. Hubickiego odbyła się w Ministerstwie Pracy i Op. Społ. całodzienna konferencja z przedstawicielami związków zawodowych.

W wyniku konferencji przedstawiciele Ministerstwa oświadczyli, że Ministerstwo podejmuje się pośredniczenia w zatargu pod warunkiem, że praca niezwłocznie zostanie podjęta i że pertraktacje będą odbywały się w spokoju. W odpowiedzi na wezwanie Ministerstwa, przedstawiciele związków zawodowych, uznając, że normalny ruch tramwajów miejskich jest codzienną potrzebą szerokich i przeważnie niezamożnych warstw ludności stolicy, zgodzili się na propozycję i postanowili przystąpić niezwłocznie do zlikwidowania strajku, przekazując sprawę zatargu Ministerstwu.

Młodzież obwiewpolska znów hula

Nowe ekscesy antyzydowskie w Częstochowie — Uspokojenie we Lwowie — Czy wykłady w Warszawie zostaną wznowione?

Częstochowa, 18. 11. (PAT). Wczoraj rano w kościele katedralnym odbyło się nabożeństwo za duszę tragicznie zmarłego w Wilnie studenta Waclawskiego.

Po nabożeństwie w okolicy katedry zebrała się grupa młodzieży z zamiarem wszczęcia ekscesów antyzydowskich. Dzięki energicznej postawie policji i interwencji nauczycielstwa szkół średnich, do żadnych zniszczeń nie doszło.

W godzinach popołudniowych po nabożeństwie różnorodna grupa młodzieży utworzyła pochód, który ze śpiewami przeciągnął alejami wznosząc okrzyki antyzydowskie. Grupa ta nie została dopuszczona przez policję do dzielnicy żydowskiej, dzięki czemu nie doszło do poważ-

niejszych ekscesów. Manifestanci wybili kilka szyb, wobec czego zatrzymano kilka osób, wśród nich kilku uczniów miejscowego gimnazjum i studentów wyższych zakładów naukowych.

Warszawa, 18. 11. (T. wł.) Na politechnice lwowskiej wznowiono wykłady. Spokoju nigdzie nie zakłócono. Na uniwersytecie lwowskim wykłady wogóle nie przerwano.

W Warszawie odbędzie się dziś ponownie narada rektorów wyższych uczelni, poświęcona omówieniu możliwości wznowienia wykładów na uczelniach warszawskich. Dotychczasowe narady nie doprowadziły do konkretnych decyzji.

szaj, niż 10 mil od Tah-Sing. Kawalerja generała Maa Czang-Szena zagraża prawemu skrzydłu wojsk japońskich.

Kawalerja chińska zaatakowała wczoraj Japończyków koło Sung-Hua-Yuan, lecz atak

Na Pomorzu pruskim bandy komunistyczne

Berlin, 18. 11. (PAT). Policja zlikwidowała w miejscowości Jastrowiu pod Złotowem bandę, która w ostatnim czasie dokonała szeregu włamań. Aresztowano 16 osób. Wszyscy są członkami bojówki komunistycznej, na czele której stał jeden radny. Wszyscy przyznali się do dokonywania włamań.

Prace budżetowe i dorobek sesji sejmowej

Obecna przerwa w obradach Sejmu umożliwiła Komisji Budżetowej, względnie jej referentom, szczegółowe rozpatrzenie się w preliminarzu budżetowym i metodyczne przygotowanie materiału pod dalsze prace komisyjne. Sejm przystąpił na bowiem do najważniejszego swego zadania, jakim jest uchwalenie ustawy skarbowej i budżetu państwa na najbliższy rok gospodarczy. Zadanie to, zawsze pierwszorzędnej wagi, tem większego nabiera znaczenia w chwili obecnej, w momencie spiętrzonych trudności gospodarczych i mozolnego poszukiwania budżetowej równowagi. W rozumieniu tych rozkazów chwili, sejmowy Klub BBWR również i obecnie przerywa w obradach wyzyskuje w tym kierunku, by we własnej naradzie gronie poddać wszechstronnej analizie poszczególne pozycje preliminarza budżetowego i skonfrontować je z rzeczywistością. Zapewni to dalszej pracy sejmowej rzeczowy poziom rozważań i odpowiedni tok.

BILANS PRACY SEJMOWEJ

Sejm nasz w sesji obecnej ma już po za sobą sześć bezmała tygodni intensywnej pracy. Najogólniejsza choćby statystyka stwierdza ponad wszelką wątpliwość, jak celowe i owocne były te prace. Sejm odbył 10 posiedzeń plenarnych, — wszystkie komisje obradowały z całym wyteżeniem i zdołały przepracować znaczną część materiału, zawartego w ustawodawczych projektach rządowych i we wnioskach poselskich. To też Sejm zdążył już uchwalić w drugim i trzecim czytaniu aż 35 PROJEKTÓW RZĄDOWYCH, przyczem — wbrew demagogicznemu głosom opozycji — poddał je szczegółowej analizie, wprowadzając do nich cały szereg częstokroć zasadniczych poprawek i uzupełnień. Poza tem Sejm załatwił 9 wniosków poselskich. Załatwił je przeważnie negatywnie, gdyż były one bądźto już przebrzmiałe, bądź też zgłoszone dla celów demonstracji politycznej (np. wniosek PPS o autonomii terytorjalnej dla ziem o większości ukraińskiej) względnie wynikły z chęci „licytowania się” z inicjatywą ustawodawczą rządu (np. wniosek PPS o wstrzymaniu eksmisji z mieszkań jedno i dwu izbowych, wniosek Stronnictwa Ludowego o ulgach kolejowych dla ubogich chorych itd.). Dla całości obrazu dodać jeszcze należy, że Sejm przedyskutował ponadto i uchwalil wniosek nagły w sprawie ucisku ludności polskiej na Łotwie, uchwalil uzupełnienia i poprawki do regulaminu obrad, odbył dwudniową, obszerną dyskusję w związku z pierwszym czytaniem preliminarza budżetowego, Komisja Spraw Zagranicznych na dwóch z rzędu posiedzeniach, po wysłuchaniu expose p. ministra Zaleskiego, omówiła szczegółowo dzisiejszą sytuację międzynarodową i wytyczne naszej polityki zagranicznej. Wreszcie Komisja Konstytucyjna przystąpiła już do szczegółowej debaty NAD ZASADAMI NOWEJ KONSTYTUCJI i pchnęła tem samym naprzód kapitalne zagadnienie rewizji naszego ustroju. Stało się to dzięki większości sejmowej, świadomej swej odpowiedzialności i celów, gdyż opozycja, wiadomo, jakim drogami chadzała.

ZAGADNIENIA PODATKOWE I WALKA Z DEFICYTEM BUDŻETOWYM.

Uchwalone już przez Sejm rządowe projekty ustawodawcze dotyczą w pierwszym rzędzie zagadnień podatkowych. Nie są one jakąś zasadniczą reformą całego systemu podatkowego, gdyż w tej chwili brak jest odpowiednich warunków dla tego rodzaju reformy, brak jest przede wszystkim koniecznej stabilizacji stosunków gospodarczych. Wyjątek stanowi tu chyba nowela do ustawy o podatku obrotowym, będąca w tej chwili na warsztacie prac Komisji Skarbowej. Niesie ona z sobą szereg ulg dla życia gospodarczego i znacznie stępią ostrze tego słusznie niepopularnego podatku. Inaczej ustawy podatkowe miały na celu w pierwszym rzędzie zwiększyć wpływy skarbowe i umożliwić tem samym skute-

czną walkę z deficytem budżetowym. Niejedną z tych ustaw usunęła istniejące dotąd nierówności i uprzywilejowania społeczne (np. nowela do ustawy o opodatkowaniu tantjem i kumulowanych u. posażań), lub wprowadziła jednolitość wymiaru w mozaikę dotychczasowych norm dzielnicowych (np. ustawa o splatach sądowych w sprawach rejestrowego zastawu rolniczego).

Uchwalenie większości tych ustaw jeszcze przed dniem 1 listopada b. r. miało ten ważny skutek, że rząd mógł już w swym preliminarzu budżetowym uwzględnić ich EFEKT FINANSOWY. Tem samym — preliminarz ten staje się realnym i nadaża za zmieniającym się wciąż nurtem życia. Pracowitość natomiast obecnej sesji sejmowej umożliwiła ustabilizowanie w preliminarzu sytuacji prawnej i gospodarczej z dnia 1 listopada, — uczyniła więc wszelkie przewidywania i kalkulacje realniejszemi, związała je w sposób bezpośredni z życiem.

PRELIMINARZ BUDŻETOWY NA ROK 1932/33.

Preliminarz budżetowy państwa na rok 1932/33 jest w stosunku do poprzed-

nich budżetów bardzo znacznie zmniejszony. W porównaniu do budżetu tegoż roku, zmniejszenie ogólnej sumy wynosi 414 MILJONÓW, — w porównaniu zaś do dawniejszych budżetów, oscylujących około 3. ch miliardów zł., zmniejszenie to wynosi OKOŁO 600 MILJONÓW ZŁOTYCH.

Przyczyną tak silnego zredukowania globalnej sumy wydatków państwowych jest powszechna depresja gospodarcza, która nie tylko u nas, ale i we wszystkich krajach zmusza rządy do czynienia oszczędności w wydatkach. Zrozumiałe jest, że w tych warunkach nie wszystkie obowiązki państwa mogą być całkowicie zaspokojone.

W tych warunkach obowiązkiem całego społeczeństwa jest w dalszym ciągu zgodnie współpracować z wysiłkami rządu w kierunku utrzymania równowagi budżetowej i odpierania ataków kryzysu gospodarczego na podstawy naszego życia ekonomicznego. Rząd, przedkładając preliminarz budżetowy na rok następny, pominął w nim wszystkie te wydatki, które można było bez naruszenia siły i odporności państwa oraz całości kształtu administracji odłożyć na czas późniejszy. Kompresja budżetu wymaga-

ła wiele wysiłków. Dziś stwierdzić można, że wysiłki te dały już pierwsze realne wyniki.

Zmniejszenie wydatków państwowych nie tylko przyczynia się do utrzymania równowagi budżetowej, która jest kardynalną zasadą gospodarki państwowej, ale również odciąża całe społeczeństwo od części świadczeń na rzecz państwa. Zmniejszenie wydatków państwa o 414 miliony złotych odciąża społeczeństwo o taką samą sumę we wszystkich daninach publicznych i świadczeniach. Jest to w obecnych ciężkich warunkach finansowych znaczna ulga dla wszystkich płatników podatkowych.

W POCZUCIU ODPOWIEDZIALNOŚCI.

Walka o utrzymanie równowagi budżetowej i walka z kryzysem gospodarczym nie jest, oczywiście, jeszcze zakończona. Dlatego potrzeba całego szeregu skoordynowanych wysiłków rządu i wszystkich czynników społecznych, aby w tych wyjątkowych czasach wyprowadzić państwową i narodową gospodarkę na spokojną powierzchnię. Społeczeństwo całe przekonało się, że rząd prowadzi pełną przeczność i konsekwencją linję gospodarczą i że dzięki temu ochronił nas od wielu wstrząsów gospodarczych.

Z całym zaufaniem patrzeć możemy w przyszłość, tembardziej, że budżet na rok następny ułożony został bardzo oszczędnie a i większość sejmowa wkrótce i swoją orzeknie o tem opinję.

Skupsztytna „Jedności Narodowej” Bezsilne „pioruny gniewu” naszej opozycji

Przed tygodniem odbyły się w Jugosławii wybory do skupsztytny czyli parlamentu uwieńczone olbrzymim zwycięstwem listy prorządowej t. zw. „Jedności narodowej i państwowej”, której na czele stanął prezydent ministrów gen. Piotr Ziwickiewicz.

Omawiając wynik wyborów francuski „Figaro” z dnia 10 listopada pisze: „Bez przesady powiedzieć można, że wybory jugosłowiańskie stanowią decydujący punkt zwrotny w ewolucji polityki jugosłowiańskiej.

Cały naród daje w nich wzruszającą a- probatę rządowi unji narodowej, który dzięki ki odważnej inicjatywie króla położył kres klótniom demagogicznym partji. Państwo stało na brzegu przepaści, nie było mowy o stabilizacji ministerjalnej ani o żadnej politycznej pracy; parlamentaryzmu tonął w odmetach gwałtowności krwawej i bezsilnej, niosąc demoralizację w cały mechanizm administracyjny i groząc rozdarciem jedności jugosłowiańskiej przez ślepy i egoistyczny ruch separatystów.

Leaderzy dawnych partji apelowali rozpaczliwie do narodu. Odpowiedź wyborców była dla nich jak najślimiejszym potępieniem. Procent wyborców przekraczał wszędzie maksimum z wyborów roku 1927.

W całej Jugosławii plebiscyt na rzecz rządu wypadł świetnie, świadcząc o niechęci tłumu do kombinacji zawadkowych polityków.

Wystarczy stwierdzić, że wielka ilość członków tych dawnych partji — socjaliści, mniejszości niemieckie, węgierskie i tureckie — figurują dziś na liście prorządowej, na której widnieją nazwiska dawnych posłów zjednoczonych dzis pod egidą polityki unji narodowej.

Opinia francuskiego „Figaro” znajduje w Polsce gwałtownych przeciwników na łamach naszej prasy opozycyjnej. Oto próbka wywodów jednego z dzienników bydgoskich próbka stylu i orjentacji politycznej.

„Jugosłowiańska dyktatura włożyła na ręce rękawiczki. Konstytucja Jugosłowiańska jednak została sponiewierana jak dziewczka uliczna i oddana na „urągowsko siepaczom”.

Cała więc tak skomplikowana manipulacja może działać tylko na umysły niepiśmiennych pasterzy trzody chlewnej, którzy stanowią nader poważny procent wyborców królestwa Jugosławji. W rzeczywistości mamy do czynienia z nominacją parlamentu przy pomocy ustalenia procentu głosujących.

Uwagi powyższe to pismo o tak oryginalnej orjentacji politycznej kończy wnioskiem, że „siły usunięte z podziemi zaczną ryć pod fundamentami państwa”.

Tymczasem głosy prasy francuskiej do patrują się w wyniku wyborów jugosłowiańskich przyszłej wielkości i potęgi zjednoczonego państwa jugosłowiańskiego.

Analogie ze stosunkami polskimi są aż nadto jasne. Świadczy chociażby o tem „wytworny” styl bydgoskiego organu Chr. Dem., organu reprezentującego mało treściwe poglądy naszej opozycji.

Wybory w Jugosławji

W dniu 8 listopada b. r. odbyły się w Jugosławji wybory do Izby Ustawodawczej. Liczba głosujących na listę narodową, wysuniętą przez rząd, przewyższyła liczbę głosujących wszystkich innych stronnictw, a udział głosujących wynosił przeciętnie w całym kraju 70 proc., dochodząc w niektórych okręgach do 100 proc. Zdjęcie nasze przedstawia grupę wyborców przed biurem wyborczym w Sarajewie.

Wydatki na żeglugę i sprawę morską w budżecie na 1932/33 rok

W przedstawionym do zatwierdzenia Sejmu preliminarzu budżetowym na 1932/33 rok znajdujemy następujące pozycje na wydatki związane z rozbudową i rozwojem portów i żeglugi morskiej: rozbudowa polskiej floty handlowej 1.551.200 zł.; popieranie polskiej żeglugi morskiej 498.845 zł.; popieranie wielkiego rybołówstwa bałtyckiego 290.000 zł.; popieranie wydawnictw propagandy morza 65.000 zł.; popieranie handlu morskogo i maklerstwa 25.000 zł.; rozbudowa urzędzeń portowych w Gdyni 1.919.000 zł.; rozbudowa moła północnego w porcie gdynskim 1.200.000 zł.; rozbudowa bazy dla floty rybackiej w Gdyni 47.500

zł.; rozbudowa portu helskiego 100.000 zł.; popieranie przybrzeżnego rybołówstwa morskogo 25.000 zł. Razem wydatki wynoszą 5.721.545 zł.

W porównaniu z bieżącym rokiem budżetowym uległy one znacznemu kompresjom, co pozostaje w związku z ogólnymi oszczędnościami w budżecie na przyszły rok budżetowy.

W stosunku do naszych potrzeb w tej dziedzinie prelinnowane sumy przedstawiają się bardzo skromnie, obecne jednak trudności budżetowe nie pozwalają na zwiększenie tych wydatków.

W obronie zasad wiary katolickiej Episkopat polski o nowym projekcie kodeksu karnego

W projekcie Kodeksu Karnego, opracowanym przez Komisję Kodyfikacyjną, znajduje się artykuł 231: „Niema przestępstwa z art. 229 i 230 (spędzanie płodu), jeżeli zabieg był dokonany przez lekarza i przytem był konieczny ze względu na zdrowie kobiety ciężarnej, jej ciężkie położenie materialne, dobro rodziny lub ważny interes społeczny”.

Papież Pius XI w encyklice o małżeństwie chrześcijańskim tak pisze w tej sprawie: „Wyraziliśmy już, Czcigodni Bracia, głębokie swoje współczucie dla takiej matki, której w spełnianiu obowiązku przyrodzonego zagrażają choroby a nawet śmierć. Lecz jakżby kiedykolwiek przytoczyć można powód dla usprawiedliwienia zamierzonego zabójstwa niewinnego dziecięcia? A przecież o to tu chodzi. I czy ono godzi w życie matki, czy w życie dziecka, zawsze sprzeciwia się przykazaniu Bożemu i głosowi przyrodzonemu: „NIE ZABIJAJ”. Życie dziecięcia tak samo jest święte jak życie matki. Stłumić go nikt, nawet Państwo, nigdy nie będzie miało prawa. Niedorzecznie bardzo chce się stosować przeciw tym niewinnym istotom prawo miecza, gdyż ono obejmuje jedynie winnych. Nie wchodzi tu także w grę zasada godziwości krwawej obrony przeciw napastnikowi. (Któż bowiem niewinne takie małżeństwo mógłby nazwać napastnikiem?) Nie ma też żadnego t. zw. prawa „bezwzględnej konieczności”, któreby mogło usprawiedliwić uśmiercenie niewinnego dziecka. Zasługują zatem na pochwałę owi sumienni i doświadczeni lekarze, którzy starają się życie matki i życie dziecięcia zachować i obronić. Niegodnymi natomiast okazaliby się szlachetnego imienia i tytułu lekarskiego ci, którzyby ze względów leczniczych albo przez niewłaściwe współczucie nastawiali na życie matki czy płodu”.

Ojciec Święty o takiej matce, której w spełnianiu obowiązku przyrodzonego zagrażają choroby a nawet śmierć, po wyrażeniu dla niej głębokiego współczucia, ma jedną odpowiedź: „NIE ZABIJAJ!” Nie może być innej odpowiedzi. My czcimy nasze matki, bo między innymi wiemy, że w bólach i cierpieniach nas na świat wydały, że nawet im śmierć groziła.

Omawiany projekt idzie jeszcze dalej, pozwala bowiem na spędzanie płodu ze względu na ciężkie położenie materialne kobiety, na dobro rodziny lub ważny interes społeczny, czyli, że zawsze wolno zabijać dziecię w łonie matki.

Słapi i głusi nie widzą i nie słyszą, co się już dzieje. Wzrasta liczba tych zbrodni. Maluczko a kraj zaczyna się wyludniać!!

W Rosji bolszewickiej, jak piszą, z racji tych zabiegów już 37% MATEK JEST NIEPŁODNYCH.

Bóg dał wolność Ojczyźnie, a jej dzieci chcą dla niej nowy grób wykopać! Już nawet kopią, bo w myśl tego projektu powstają poradnie, działające publicznie. Rodzice prawdziwie katolicy, prawdziwie kochający Ojczyznę, nigdy pod żadnym pozorem nie powinni iść za tą wstrętną, iście szatańską pokusą.

W projekcie Kodeksu Karnego jest też rozdział o przestępstwach przeciw uczuciom religijnym. W rozdziale tym pomieszczone są wszelkie wyznania. Twórcy projektu nie chcieli pamiętać o Konstytucji, o jej artykule 114, który mówi: „Wyznanie rzymsko katolickie, będąc religią przeważającą większości narodu, zajmuje w Państwie naczelną stanowisko wśród równouprawnionych wyznań”. Na leżało to zaznaczyć w projekcie Prawa Karnego. Pragniemy jednoci kościelnej, nie chcemy nikogo poniżać, nie chcemy jednak mieszaniny w-

znaniowej, jakiegoś dziwnego symultanizmu religijnego. — Chociażby artykuł 114 Konstytucji nie było, to nie wolno zapominać, żeśmy za wiarę cierpieli, że Kościół Katolicki zachował w nas moc przeciwstawiania się niewoli z nadzieją wolności, że pozbawieni własnego państwa, głowy jego i rządu myśmy czcili i czcimy naszą Królową Korony Polskiej.

Głos katolików i tutaj nie powinien dopuścić do pozbawienia obrony czci Najświętszej Marji Panny i Świętych Pańskich, do tej mieszaniny wyznaniowej, do tego zatopienia naszej świętej religii w innych wyznaniach.

Biskupi z bólem o tem wszystkim piszą. Woleliby o tem nie pisać. Konieczność ich do tego zmusza wobec grożąc-

ych niebezpieczeństw naszej świętej wiary i duszom ich pieczy pasterskiej powierzoną.

Dan 10 listopada 1931 r. Warszawa.

W imieniu Episkopatu Polski
Komisja Prawna.

- † Aleksander Kardynał Kakowski,
- † August Kardynał Hlond,
- † Józef Teodorowicz, Arcyb. Lwowski obrz. orm.,
- † Adam Sapięha, Metropolita Krakow.
- † Bolesław Twardowski, Metropolita Lwowski obrz. łac.,
- † Romuald Jałbrzykowski, Metropolita Wileński,
- † Henryk Przeździecki, Biskup Podlaski,
- † Adolf Szelażek, Biskup Łucki,
- † Stanisław Łukomski, Biskup Łomżyński.

Haematogen „Erbe”

jest środkiem leczniczym, przywracającym w najkrótszym czasie siły żywotne wyczerpanym fizycznie i nerwowo organizmom. Dla neurasteników zatem, uzdrowieńców i wszystkich osłabionych fizycznie i duchowo, stosowanie Haematogenu „Erbe” jest gwarancją rychłego powrotu do zdrowia.

Pamiętajcie zatem wszyscy, iż Haematogen „Erbe” wpływa odżywczo na tworzenie się oraz odnawianie czerwonych ciałek krwi zawierających żelazo a powodujących utrzymanie tkanek ciała ludzkiego w stanie normalnego zdrowia i rozwoju. Przez dostarczenie organizmowi krwi zdrowej, utrzymującej normalną ciepłotę ciała, daje Haematogen „Erbe” odporność potrzebną do walki z bakteriami chorobotwórczemi.

Jako lek jest Haematogen „Erbe” smaczny w użyciu, przez zaś szybką asymilację, posiada wartość najodpowiedniejszego środka odżywczego i wzmacniającego. Dr. L. K.

Buduimy Flotę Narodową

Nauka polska na straży Pomorza Cenne wydawnictwo Instytutu Bałtyckiego

Mamy przed sobą cenną książkę, która niebawem znajdzie się zapewne w bibliotece każdego Polaka, któremu bliskie jest Pomorze.

W cyklu wydawnictw Instytutu Bałtyckiego w serii „Balticum” ukazało się w tych dniach nowe dzieło, świadczące niezwykle chlubnie o ruchliwej działalności Instytutu Bałtyckiego. Nowe wydawnictwo jest drugim z rzędu tomem zbiorowej pracy „Polskie Pomorze” i jest poświęcony „przeszłości i kulturze” polskiego Pomorza. Pierwszy tom pod nagłówkiem „Ziemia i ludzie” ukazał się już w r. 1929.

Nowy zeszyt serii „Balticum” Instytutu Bałtyckiego przedstawia się niezwykle okazale już pod względem samych rozmiarów, zawiera 224 strony. Lecz nie w tem leży punkt ciężkości. Bezcenna jest treść.

W nowym tomie zgromadzono olbrzymią ilość najważniejszych wiadomości o Pomorzu, o jego przeszłości i kulturze, które znać powinien każdy Polak, a nie tylko mieszkaniec ziemi pomorskiej.

O ilości zgromadzonego w nowym wydawnictwie materiału świadczy może najlepiej niezwykle jasny i przejrzysty skorowidz rzeczowy i skorowidz nazwisk, który zajmuje aż 12 bitych stron nazwisk i odsyłaczy.

Z zamieszczonych w zbiorze prac na pierwszym miejscu wymienić należy pracę, która całemu zbiorowi nadaje właśnie tak bezcenną wartość. Jest to „Bibliografia Kultury Umysłowej na Pomorzu”, praca Zygmunta Mocarskiego, dyrektora Książnicy Miejskiej im. Kopernika w Toruniu.

Na 33 stronach podaje autor w przejrzystym ugrupowaniu dzieła, które badacz dziejów kultury umysłowej na Pomorzu musi mieć na uwadze przy opracowywaniu jakiegokolwiek tematu.

Bibliografia dyr. Mocarskiego, umieszczona w wydawnictwie dla każdego dostępną, umożliwi wszystkim tym, którzy pragną zaznajomić się z jakimkolwiek zagadnieniem pomorskim, łatwe i szybkie wyszukanie odnośnego dzieła czy pracy.

Praca powyższa wraz z wszystkimi innymi pracami stwarza z nowego tomu wydawnictw Instytutu Bałtyckiego pewnego rodzaju vademecum i kompendjum wiadomości o Pomorzu. Nie podobna tutaj omawiać szczegółowo i obszernie wszystkich prac naukowych, jakie zawiera nowy tom. Musimy się ograniczyć do wymienienia samych nagłówków prac, które jednakże dostatecznie każdego pouczą, co czytelnik będzie mógł znaleźć w nowej książce.

Oto autorzy i tytuły poszczególnych prac:
Bożena Stelmachowska — Z przeszłości Słowian północno-zachodnich.

Kazimierz Tymieniecki — Rola Pomorza we wczesnych dziejach Polski. Władysław Konopczyński — Historia polityczna Pomorza od pokoju toruńskiego. Ks. Alfons Mańkowski — Odrodzenie narodowe na Pomorzu w XIX i XX wieku. Florian Znaniński — Siły społeczne w wale o Pomorze. — Zygmunt Mocarski — Kultura umysłowa na Pomorzu, oraz wspomniana już bibliografia kultury umysłowej na Pomorzu w opracowaniu ogólnem. Ks. Tadeusz Glemma — Dzieje diecezji chełmińskiej.

Odprawa polskich uczonych na uroczczenia niemieckie

Dotkliwą lukę w naszej literaturze politycznej — jeśli chodzi o dziedzinę zagadnienia Prus Wschodnich — zapełnia świe-

żo wydana p. t. „Prusy Wschodnie — przeszłość i teraźniejszość” przez Związek Obrony Kresów Zachodnich praca zbiorowa, oświetlająca wszechstronnie w artykułach poważnych uczonych i publicystów polskich różne problemy tego zagadnienia i wykazująca w tej dziedzinie tendencyjność i pseudonaukowość elaboratów polityków niemieckich. Miarą wartości wydanej książki niech będzie dobór tematów i autorów, w sposób obiektywny i rzeczowy opracowujących swój odcinek zagadnienia i dających w sumie całokształt stanowiska naszego w tej dziedzinie.

W wydawnictwie znalazły się następujące prace: prof. Kostrzewskiego — Zabytki przedhistoryczne Prus Wschodnich; prof. K. Tymienieckiego — Następstwa polityczne sprowadzenia Krzyżaków; prof. W. Sobieskiego — Walka o programy i metody rządzenia w Prusach Książęcych; byłego konsula Srokowskiego — Pamiętki polskie w Prusach Wschodnich; prof. K. Nitscha — Język polski w Prusach Wschodnich; Wł. Wakara — Struktura demograficzna Prus Wschodnich; A. Kotużyńskiego — Niemiecka pomoc gospodarcza dla Prus Wschodnich i jej cele polityczne; E. Rückera — Ewolucja zagadnienia Prus Wschodnich.

Książka, jak z powyższego widać, warta jest zainteresowania się nią jeszcze z tego tytułu, że jest jedyną tego rodzaju publikacją polską, że rozprawa się z dotychczasowym dorobkiem przeciwnika w tej dziedzinie.

Wybrki studenckie także w Wiedniu

Na wyższych uczelniach w Wiedniu doszło ostatnio do gwałtownych starć, między studentami nacjonalistycznymi i lewicowymi. Studenci nacjonalistyczni zamknęli przy pomocy swych kolegów w mundurach główne wejście do uniwersytetu aby swym przeciwnikom uniemożliwić dostęp do sal wykładowych.

Ustawa o pożyczce telefonicznej

W Dzienniku Ustaw Nr. 99 z dnia 16 listopada r. b. ogłoszono ustawę upoważniającą przedsiębiorstwo państwowe „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” do zaciągnięcia długoterminowych pożyczek inwestycyjnych.

DZWIĘKOWE KINO
SWIATOWID
Dziś i dni następne!

„Jad Pokusy“ (Szalony Karnawał) po-
teżny dźwiękowy dramat ero-
tyczny. W rolach główn.: RICARDO CORTEZ, Alma
BENNETT i William Collier. Ponadto świetny nadprgr.

DZWIĘKOWE KINO
TORUŃ PALACE
Dziś i dni następne!

Ramon Novarro i miłotka Dorothy Jordan
w arcydziele
śpiewno-dźwiękowym p. t. **„Wesoły Madryt“**
Niebawmy nadprogram! Trupa cudownie wytresowanych, mówiących
psów p. t. **„Psi Trójkąt“**

ZUPEŁNA WYPRZEDAŻ TOWARU
należącego do masy upadłościowej odbędzie się w Ja-
blonowie od dnia 1 grudnia b. r.
Sprzedawane będą towary żelazne, sprzęty domo-
we i kuchenne, porcelana, meble, towary kolonialne
i t. d.
Oferty na ewentl. zakup całej masy przyjmuje się
do dnia 28 bm., w którym to dniu reflektanci mogą to-
war obejrzeć. 2492
Leon Bizan,
zarządca masy upadłościowej firmy A. Kokoszyński.
Istnieje możliwość wynajęcia ubikacji handlowych
zających dotychczas przez upadłego dłużnika.

Mamy na sprzedaż

kilka nieruchomości 2490
w Wejherowie
i okolicy. Warunki bardzo dogodne.
Informacji udziela
Spółdzielczy Bank Kaszubski w Wejherowie.

Zgubiona

książeczkę wojskową na na-
zwisko Jan Smuciński, wy-
daną przez P. K. U. Toruń
2447 unieważniam.

Łożyska kulkowe
Neumann i Knitter
Bydgoszcz — Stary Rynek
Tel. 141 2088

Alfons Górski rolnik i przemysłowiec w Szwecji
pow. Wąbrzeźno wniósł o odroczenie wypłat w myśl
rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 6 marca 1928 r. Dz. Ust. Nr. 27 poz. 244. Celem
rozpoznania sprawy wyznacza się po myśli art. 4 po-
wyższego rozporządzenia termin na dzień 2 grudnia
1931 r. o godz. 10 przed poł. w podpisany Sądzie, po-
kój nr. 9. Na rozprawę mogą przybyć wierzyciele ce-
lem udzielenia Sądowi wyjaśnień.
I. N. 1/31. 2493

Kowalewo, dnia 13 listopada 1931 r.

Sąd Grodzki

Triumfuje
KTO
KAWĘ
ARACZEWSKIEGO
stałe kupować.

Skład

towarów spożywczo-koloni-
z urządzeniem i zapasem
towarów. Położenie bez kon-
kurencyjne, w ośrodku kura-
cyjnym Inowrocławia, mie-
szkanie przyległe 3 pokojo-
we, w tym jeden pokój
umeblowany, z powodu cho-
roby zaraz do sprzedania.
Cena 4.500 zł. Zgłoszeń a
J. Koralewski, Inowrocław
ul. Lucjana 2. Poleca zara-
zem wiele innych korzyst-
nych obiektów, jak składy,
posiadłości ziemskie i miej-
skie 2441

Piece,
Kuchnie

poleca 1842
po najtańszych cenach
P. TARREY, Toruń,
Stary Rynek 21 — tel. 138

Pomorska
Drukarnia Rolnicza S. A.

TELEFON 202 i 211 **Toruń, Bydgoska 56** TELEFON 202 i 211

Wykonuje

wszelkie prace wchodzące w zakres
przemysłu graficznego

Posiada

następujące działy:
Drukarnię - Introligatarnię - Kartonarnię - Sitografję - Offset

SŁUŻY KOSZTORYSAM I PROJEKTAMI

RAZ
spróbować znaczy
ARACZEWSKIEGO
KAWĘ
stałe kupować.

Kontynent na odstawę
buraków

ok. 10.000 centnarów pojed.
za zgodą cukrowni odstąpię
na stałe. Oferty z podaniem
wysokości odstępnego do
Admin. „Dnia Pomorskiego“
Reflektuję również na
kilka tysięcy centnarów
buraków nadkontyngent-
owych za gotówkę do na-
tychm astowej odstawy.

Lalki

wszelkiego rodzaju reperuje
fachowo tylko Toruń, Ko-
pernika 24 I p. 1187

TANIO!

meška
damska
bielizna
„Macco“
półwełniana, dużo po
okazyjnych cenach

B. Wilamowski
Toruń
28 ul. Żeglarska 28

Odprawę celną

przesulek zagranicznych
563 załatwia
Przedsiębiorstwo urzędowo koncesjonowane
Dom spedycyjny „Rawa“
właśc. Władysław Szmańda
Tel. 121, 2152 BYDGOSZCZ Śniadeckich 37.

Już dziś! rozpoczynamy
sprzedaż gwiazdkową

i udzielamy na wszystkie materiały
RABATY od 10 do 20%
Prosimu przekonać się bez przyniesienia kupa.

SKŁAD FABRYCZNY
GUSTAW MOLENDĄ I SYN

Fabryka Sukna w Bielsku
Bydgoszcz, ul. Gdańska 11. Telefon 21-92. 562

Futra

najsolidniej, najmodniej oraz
najtaniej wykonuje popu-
larny w Bydgoszczy
fachowiec Stanisław Rus-
dak, Bydgoszcz, Dworcowa
nr. 70. 603

Poszukuję dla mego syna
gimnazjalisty 10-cio letniego

Stancji

w Toruń, w dobrym pol-
skim domu. Wymagany
osobny pokój i staranna
opieka. Oferty do Admin-
stracji „Dnia Pomorskiego“.
2487

WIRÓWKI
„MILENA“

Najniższe ceny,
najdogodniejsze
warunki spłaty.

W własnym interesie należy przed zakupem wirów-
ki zażądać od nas oferty. Wirówki kupuje się u
nas nadzwyczaj korzystnie, o czym się można
przez zapytanie o ceny, przekonać.

BRACIA RAMME
Bydgoszcz, ul. Sw. Trójcy 14 b.
Telefon 79. 1967

Okazja!

Sprzedaję okazynie!
Maszynę do pisania, pianino
krzyżowe, warsztat sto-
larski, aparat do szwajso-
wania, biblioteka orzechos-
wa. Obuwie męskie, dam-
skie i dziecięce. Wirówki do
mleka, kanapy, szafy orze-
chowe, sosnowe, łóżka mebl.
i żelazne, rowery damskie i
męskie, maszyny do szycia,
plaszczki zimowe i wiele
innych przedmiotów. 1318

Sklep Okazjny
Grudziądz 2232
ul. Narutowicza nr. 22

Młyn

wolny poszukuję w dzier-
żawę. Stawie kaucję 5.000
zł. gotówką Zgłoszenia do
Behr, Strzelno, Wielkop.
Poleca wiele obiektów oka-
zycznych, jak majątki ziem-
skie, gospodarstwa, posia-
dłości miejskie i t. d. 2497

Codziennie świeżo palona

KAWA

z własnej palarni
ST. GRELEWICZ
Toruń, W. Garbary 19.
2327

Baterie - Kieszonkowe
Baterie - Anodowe

marki
EKSTRA

są niedoścignionych jakości.
Do nabycia w wszystkich
składach radio sprzętów oraz
w składach przyb. rowerow.

Zadajcie tylko baterji
„EKSTRA“ Fabryka Baterji
Toruń, Szeroka 46.

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego

Zamawiam niniejszem abonament*) na „Dzień Pomorski“, „Gazeta
Morska“, „Dzień Grudziądzki“, „Gazeta Gdańska“, „Dzień Bydgoski“,
„Dzień Kujawski“ na mies. grudzień 1931 r. i proszę należność —
Zł. 3.39 pobrać przez listowego

Imię i nazwisko _____

Miejscowość _____ Poczta _____

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty Zł. 3.39 tytułem prenumeraty*) „Dzień Pomorski“,
„Gazeta Morska“, „Dzień Grudziądzki“, „Gazeta Gdańska“, „Dzień Byd-
goski“, „Dzień Kujawski“ na mies. grudzień 1931 r. potwierdzam.

dnia _____

*) Niestosownie przekreślić.

KWIT ABONAMENTOWY

Do Urzędu Pocztowego

Zamawiam niniejszem abonament*) na „Dzień Pomorski“, „Gazeta
Morska“, „Dzień Grudziądzki“, „Gazeta Gdańska“, „Dzień Bydgoski“,
„Dzień Kujawski“, na m. grudzień 1931 r. i proszę należność — Zł. 3.39
pobrać przez listowego.

Imię i nazwisko _____

Miejscowość _____ Poczta _____

Kwit pocztowy

Odbiór kwoty Zł. 3.39 tytułem prenumeraty*) „Dzień Pomorski“,
„Gazeta Morska“, „Dzień Grudziądzki“, „Gazeta Gdańska“, „Dzień Byd-
goski“, „Dzień Kujawski“ na m. grudzień 1931 r. potwierdzam.

dnia _____

*) Niestosownie przekreślić.

